

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

CSII dr. col. (r) Petre DUȚU

METODE ȘI PROCEDEE DE IDENTIFICARE A CENTRELOR DE GREUTATE PE TIMPUL CONFLICTELOR ARMATE

Editura Universității Naționale de Apărare
București, 2005

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DUȚU, PETRE**

**Metode și procedee de identificare a centrelor
de greutate pe timpul conflictelor armate/ CS II**
col. (r) dr. Petre Duțu, - București: Editura
Universității Naționale de Apărare, 2005

Bibliogr.

ISBN 973-663-159-1

355.43(100)

- © Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate
Universității Naționale de Apărare
- Lucrarea a fost discutată în ședința Consiliului Științific al
CSSAS

ISBN 973-663-159-1

CUPRINS

INTRODUCERE	5
Capitolul 1 CENTRELE DE GREUTATE ÎN TIMPUL CONFLICTELOR ARMATE - EVOLUȚIE, DEFINIȚIE, FORME ȘI NIVELURI DE EXISTENȚĂ	7
1.1. Evoluția ideii de centru de greutate în timpul conflictelor armate.....	7
1.2. Definiții ale centrului de greutate.....	11
1.3. Forme și niveluri de existență ale centrelor de greutate.....	14
Capitolul 2 PARALIZIA STRATEGICĂ ȘI CENTRELE DE GREUTATE	21
2.1. Teoria paraliziei strategice a lui J. F. C. Fuller.....	22
2.2. Teoria paraliziei strategice a lui John Boyd.....	24
2.3. Teoria paraliziei strategice a lui Warden.....	27
Capitolul 3 POSIBILITĂȚI DE IDENTIFICARE A CENTRELOR DE GREUTATE PE TIMPUL CONFLICTULUI ARMAT	32
3.1. Necesitatea identificării centrelor de greutate.....	32
3.2. Criterii de identificare a centrelor de greutate în timpul conflictelor armate.....	38
CONCLUZII	43

INTRODUCERE

Conflictul armat, ca formă particulară a conflictului social, are încă de la concepere/proiectare fixate o serie de scopuri ce urmează să fie atinse pe timpul derulării sale. Aceste scopuri, după natura lor, pot fi politice, militare sau ambele, concomitent. Aceste țeluri se situează la nivel strategic, operativ și tactic. Transpunerea în practică a acestor scopuri, dar mai ales atingerea lor, poate însemna succesul în luptă și victoria asupra adversarului.

În conformitate cu criteriul „conținut”, scopurile pot fi fizice (materiale) și spirituale (psihologice, psihosociale și/sau morale). Prin îndeplinirea scopurilor fizice, se urmărește distrugerea capacității de luptă a inamicului. De fapt, pe această cale, se scot din luptă efectivele inamicului, integral sau parțial, i se distrug mijloacele de luptă, depozitele, uzinele de armament, punctele de comandă, centrele de comunicații, căile de transport. În final, aceste pagube vor avea ca efecte scăderea drastică a potențialului de luptă al inamicului și diminuarea voinței sale de a continua rezistența. Materializarea țelurilor de ordin psihologic, psihosocial și moral va avea drept consecințe diminuarea semnificativă a voinței armatei de a lupta și a populației de a mai susține material și moral conflictul. Un loc aparte printre obiectivele ce se pot numi *centre de greutate* ocupă și cele care au *valoare de simbol* și o *puternică încărcătură afectivă pentru adversar*. Lovirea lor este importantă atât pentru cel care atacă, cât și pentru cel care este atacat. Primul, prin distrugerea sau nimicirea obiectivului simbol, dorește să destabilizeze inamicul, să-l facă să se simtă neputincios, vulnerabil, semnificativ amenințat și să-l determine să renunțe la rezistența armată. Al doilea urmărește protejarea unor asemenea obiective care joacă rol de liant și de element definitoriu al identității naționale. Pe această cale, se speră că se vor menține,

la un nivel cât mai ridicat, consensul național, solidaritatea socială, moralul combatanților și al populației civile.

Îndeplinirea scopurilor fixate pentru a fi atinse pe timpul conflictelor armate presupune în mod obligatoriu ca, pe toată durata acestora, în calitate de ținte prioritare să fie ceea ce în literatura de specialitate poartă numele de „*centre de greutate*”. Definierea acestora din urmă este făcută de diferiți autori în strânsă dependență de scopurile stabilite pentru întreaga durată a conflictelor armate. În realitate, conflictele armate au o dinamică proprie, care obligă părțile beligerante să adopte o atitudine flexibilă atât în privința țelurilor stabilite inițial, cât și a metodelor și mijloacelor întrebuintate pentru obținerea succesului în luptă și a victoriei finale. De aceea, este posibil ca pe timpul desfășurării conflictului să se asiste la o schimbare a statutului și a rolului diferitelor centre de greutate stabilite inițial. Prin urmare, se poate vorbi de o anumită interschimbabilitate a acestor centre de greutate. Cu alte cuvinte, este posibil ca, pe durata evenimentelor, unele ținte să-și sporească valoarea devenind deosebit de importante, iar altele să-și piardă din statutul avut inițial. Această schimbare poate fi determinată de transformările ce apar în teatrul de operații ca urmare a lovirii unora dintre centrele de greutate, având ca efect distrugerea și/sau nimicirea lor, dar și a altor cauze. În demersul de definire a centrelor de greutate, în cazul conflictelor armate, toți autorii pornesc de la afirmațiile făcute de către Clausewitz despre acest subiect. Inclusiv strategii actuali vorbesc despre actualitatea și importanța centrelor de greutate pe timpul conflictelor armate. Desigur, se impune redefinirea conceptului în raport cu evoluția organizării armatelor, cu mutațiile intervenite în strategiile naționale și ale alianțelor politico-militare privind apărarea și securitatea individuală și colectivă, cu schimbările în înzestrarea cu armament din noua generație, cu condițiile de desfășurare concretă a luptelor și cu transformările aduse de implicarea în conflict a unor actori nonstatali.

Capitolul 1 CENTRELE DE GREUTATE ÎN TIMPUL CONFLICTELOR ARMATE - EVOLUȚIE, DEFINIȚIE, FORME ȘI NIVELURI DE EXISTENȚĂ

1.1. Evoluția ideii de centru de greutate în timpul conflictelor armate

Carl von Clausewitz, referindu-se la centrul de greutate, afirma următoarele: „După cum centrul de greutate se găsește întotdeauna acolo unde masa este cel mai concentrată și după cum orice lovitură dată în centrul de greutate al unui corp este cea mai eficace, după cum, în fine, lovitura cea mai puternică se obține cu centrul de greutate al forței folosite, tot astfel se petrec lucrurile în război. Forțele armate ale fiecărui beligerant, fie un stat izolat, fie o alianță de state, are o anumită unitate și, prin aceasta, o coeziune; unde există însă coeziune, acolo apar analogiile cu centrul de greutate. Există, deci, în aceste forțe, anumite centre de greutate, a căror mișcare și direcții hotărăsc soarta celorlalte puncte, iar aceste centre de greutate se află acolo unde sunt adunate cele mai mari forțe”¹.

De asemenea, Clausewitz afirmă necesitatea ca la nivel strategic să se facă distincție între centrele de greutate ale forțelor armate ale inamicului și raza acestora de acțiune. În același timp, autorul citat apreciază că „...un teatru de război, cât de mare sau de mic ar fi, cu forța sa armată, orice proporții ar avea, constituie o asemenea unitate care poate fi redusă la un centru de greutate”². Încă o dată se subliniază cerința determinării în orice conflict armat a centrelor de greutate, avându-se în vedere statutul și rolul lor în obținerea succesului în luptă și a victoriei finale asupra inamicului.

¹ Carl von CLAUSEWITZ, **Despre război**, București, Editura Militară, 1982, p. 485.

² Ibidem, p. 486.

Totodată, strategul prusac consideră că în ducerea luptei trebuie lovite centrele de greutate ale inamicului și de aceea la întocmirea unui plan de război se impune stabilirea centrelor de greutate ale forței inamice. Potrivit concepției autorului menționat, „O bătălie principală pe teatrul de război constă în izbirea unui centru de greutate de celălalt; cu cât mai multe forțe vom reuni în al nostru, cu atât mai sigur și mai mare va fi efectul”³. Prin urmare, mărimea, și, deci, importanța unei lovituri dată inamicului, este cu atât mai însemnată cu cât ea vizează lovirea centrului de greutate al acestuia de către o forță superioară. Aceasta conduce, în realitate, la reducerea ponderii forței inamice la cât mai puține centre de greutate. La rândul său, această reducere a forței inamice la un centru de greutate depinde, în primul rând, de coeziunea politică a adversarului și apoi de situația teatrului de război pe care apar diferitele armate inamice.

Se cuvine subliniat și faptul că Clausewitz argumentează de ce se cer determinate centrele de greutate în conflictele armate. În acest sens, elementul fundamental îl constituie nevoia de a se întocmi un plan de război realist, care să țină seama de forțele inamicului, de centrele sale de greutate.⁴

Având în vedere rolul important jucat de Clausewitz în definirea centrelor de greutate într-un război, dezvoltările ulterioare ale temei au avut ca punct de plecare teoria acestuia.

Un alt punct de vedere asupra conceptului de centru de greutate în armată se întâlnește în Joint Doctrine.⁵ Mai întâi, autorul citat face precizarea că fiecare categorie de forțe armate definește într-un mod diferit centrul de greutate. Apoi, subliniază că Forțele Terestre și Forțele Navale vorbesc de un singur centru de greutate care constă în esența puterii terestre

³ Ibidem, p. 488.

⁴ Ibidem, p.628.

⁵ O.J. ECHEVARRIA, *Centre Of Gravity*, în revista Joint Force Quartely, nr. 35, National Defense University, Washington, pp. 10-15.

(navale) și care asigură sursa fizică și psihologică a capacității lor de a lupta. Dar, Forțele Aeriene au în vedere multiple centre de greutate ale inamicului pe care trebuie să le lovească din aer pentru a le nimici sau neutraliza.

Autorul menționat, preluând din Joint Pub 3-0 definiția centrului de greutate, afirmă că acesta reprezintă „caracteristici, capabilități și locații din care forța militară își extrage libertatea de acțiune, forța fizică și voința de a lupta”⁶. De asemenea, se face precizarea, absolut necesară, că centrele de greutate există pentru fiecare nivel și tip de război. Este evident că ele diferă ca volum, natură și importanță. Astfel, *la nivel strategic*, centrele de putere includ forțele militare, aliații, voința națională, capabilități critice sau strategia națională. *La nivel operativ și tactic*, centrele de putere constau în principalele surse ale puterii de luptă care pot asigura îndeplinirea misiunii. Totodată, se introduce termenul de vulnerabilități critice, ca idee complementară la cea de centru de greutate.

Un alt punct de vedere asupra conceptului de centru de greutate se prezintă de către Strange.⁷ El face afirmația că armata are de parcurs un drum lung pentru a înțelege sensul real al centrelor de greutate și al vulnerabilităților critice. Primul pas ce se cere făcut se referă la punerea în ecuație a puterii, iar cel de-al doilea privește slăbiciunea. Totodată, autorul citat face o analiză critică a definiției dată, în diferite publicații, centrului de greutate. În acest sens, el menționează că definițiile întâlnite prezintă multe ambiguități. Mai întâi, se afirmă că definiția centrului de greutate potrivit căreia acesta reprezintă caracteristici, capabilități sau locații din care o forță militară își extrage libertatea de acțiune, puterea fizică sau voința de a lupta este ambiguă. Aceasta pentru că definiția lasă să se înțeleagă

⁶ Idem, p. 11.

⁷ Joseph L. STRANGE and Richard IRON, *What Clausewitz Really Meant*, în revista *Joint Force Quarterly*, National Defense University, Washington, nr. 35, pp. 20-21.

că, la nivel strategic, centrele de greutate includ o forță militară, o alianță, un set de capabilități critice sau funcții, sau însăși strategia națională. În realitate, între elementele enumerate ca fiind individual centre de greutate există puternice raporturi de interdependență și de interacțiune. De aceea, rezultanta lor se poate socoti ca fiind un centru de greutate și nu fiecare luat în parte.

Într-o serie de studii apărute în țara noastră se fac referiri la centrele de greutate existente pe timpul conflictelor armate. Iată, succint, câteva dintre ideile vehiculate în acestea. În Revista Forțelor Terestre se publică o serie de 3 articole asupra conceptului de „centru de greutate-vulnerabilități majore-instrument de lucru pentru stabilirea obiectivelor și planificarea operației”.⁸ Autorii articolelor definesc centrele de greutate, capabilitățile esențiale, cerințele de bază și vulnerabilitățile majore ca fiind *elemente structurale fundamentale ale unei forțe (organizații, națiuni, alianțe/coaliții) aflate într-o stare de confruntare*. Ideea esențială subliniată constă în corelația reciprocă ce ține de caracterul lor de determinanți ai sistemului pe care îl reprezintă. De fapt, sursa citată definește „...centrul de greutate al unei forțe (grupări de forțe), organizații, națiuni, alianțe drept agentul și/sau sursa principală a tăriei morale sau fizice a puterii și rezistenței acesteia”.⁹ În același timp, se analizează centrele de greutate, semnificația lor pentru conceperea operației și utilitatea practică a conceptului centre de greutate-vulnerabilități majore, cu aplicație la forțele terestre.

Într-un studiu publicat în Buletinul Universității Naționale de Apărare nr. 4/2004, se fac referiri la componenta aeriană și centrele de greutate la nivel operativ-strategic. Autorul face aprecierea că centrul de greutate este asemenea

⁸ Vezi: Revista Forțelor Terestre nr. 2, pp 21-26, nr .3, pp .43-45 și 4/2003, pp. 33-36.

⁹ Revista Forțelor Terestre nr. 2/2003, p. 22.

unui sistem alcătuit din elemente care interacționează atât între ele, cât și cu exteriorul, a căror dispariție secvențială sau totală poate determina blocarea sistemului.¹⁰ Totodată, centrul de greutate descrie punctele vulnerabile ale inamicului, care, de multe ori, nu coincid, afirmă autorul citat, cu punctele sale cele mai slabe. După cum se poate constata, nu există deosebiri esențiale în abordarea conceptului de centru de greutate în Forțele Aeriene. De fapt, se face apel la definiția centrului de greutate oferită de Doctrina pentru Operații a Forțelor Aeriene, definiție care sună astfel: „Centrul de greutate sunt acele trăsături, capacități sau localități care stau la baza libertății de acțiune, a forței fizice sau dorinței de a lupta a unei națiuni sau forțe armate”.¹¹ Se poate observa că nu apar diferențe semnificative față de definițiile date conceptului de greutate, în alte studii.

1.2. Definiții ale centrului de greutate

Centrul de greutate sau centrele de greutate au fost definite, relativ, diferit de diverși autori. Iată câteva dintre aceste definiții:

„Centrul de greutate al forței este acea caracteristică, posibilitate, obiectiv/zonă/localitate din care o forță militară, o națiune sau o alianță/coaliție își obține/menține libertatea de acțiune, forța sau voința de a lupta”.¹²

Același document face precizarea că centrul de greutate poate fi **abstract** - voința națională a unei forțe sau structura unei alianțe/coaliții - sau **concret** - gruparea de forțe, rezervele, structura de comandă, sprijinul logistic. Prin aceste mențiuni, de fapt, se păstrează, într-o bună măsură, concepția lui

¹⁰ Buletinul UNAp, nr. 4/2004, p. 361.

¹¹ Doctrina pentru Operații a Forțelor Aeriene, București, 2003, p. 60.

¹² AN-2, Regulamentul general pentru conducerea acțiunii militare, București, 1998, p. 28.

Clausewitz despre natura - materială și spirituală - și conținutul centrului de greutate – forța armată a unui stat sau coaliții/alianțe.

La rândul său, Joint Pub 3-0 definește centrele de greutate drept caracteristici, capacități ori locații din care forța militară își extrage libertatea de acțiune, forța fizică ori voința de a lupta.¹³

Strange redefinește centrele de greutate ca „agenți dinamici ai acțiunii sau ai influenței”, cu specific etic, politic și fizic al entităților ce posedă anumite însușiri și capacități sau avantaje date de locație/teren.¹⁴ În continuare, definește centrele de greutate în relație cu capacitățile, necesitățile și vulnerabilitățile specifice.

Centrul de greutate reprezintă capacități sau o situație geografică în care o țară, o alianță, o forță militară își trage libertatea de acțiune, puterea și voința de a lupta.¹⁵

Centrul de greutate – caracteristici, posibilități sau sectoare din care o unitate de forță militară își primește libertatea de acțiune, forța fizică sau voința de a lupta.¹⁶

„... centrele de greutate nu sunt caracteristici, capacități sau locuri, ci entități morale, politice și fizice care posedă anumite caracteristici și capacități sau beneficiază de avantajele unei poziții sau ale unui detaliu de planimetrie și relief.”¹⁷

„Forțele armate ale fiecărui beligerant, fie un stat izolat, fie o alianță de state, au o anumită unitate și, prin aceasta, o coeziune; unde există coeziune, acolo apar analogiile cu centrul

¹³ cf. O.J.ECHEVERRIA II, op. cit., p. 11.

¹⁴ Ibidem, p. 12.

¹⁵ Cf. **Glosar de termeni**, București, Editura AISM, 2002, p.

¹⁶ Cf. http://quintet.actrus.ro/biblioteca/carti/psihologie/dictionar_cosma/o2.htm

¹⁷ Col. Vasile TOFAN, col. Gheorghe MATEESCU, lt.col. Mihai BRUMĂ, *Conceptul de centru de greutate-vulnerabilități majore, instrument de lucru pentru stabilirea obiectivelor și planificarea operației*, în Revista Forțelor Terestre nr. 2/2003, p. 22.

de greutate. Există, deci, în aceste forțe, anumite centre de greutate, iar aceste centre de greutate se află acolo unde sunt cele mai multe forțe.”¹⁸

Analiza acestor definiții conduce la următoarele constatări: *toate pleacă de la ceea ce a scris Clausewitz despre centrele de greutate și rolul lor în ducerea luptei armate; cele mai multe afirmă că centrele de greutate sunt caracteristici, capabilități sau locații/terenuri din care o națiune sau o armată își extrage forța, libertatea și voința de a lupta; centrele de greutate exprimă o anumită concentrare a forțelor de care dispune un stat sau o alianță; coeziunea este un element definitoriu al oricărui centru de greutate; din toate definițiile reiese unitatea dintre fizic, psihologic și moral în caracterizarea unui centru de greutate.* Atât centrele de greutate fizice, cât și cele morale funcționează ca agenți activi. Primele caută să distrugă capabilitățile inamicului și voința de a rezista, celelalte sunt factori de influență sau de control a centrelor fizice; *centrul de greutate reprezintă entități morale, politice și fizice care posedă anumite caracteristici.*

Diversitatea definițiilor, pe de o parte, și elementele lor comune, pe de altă parte, dovedesc complexitatea acestei probleme, dar și înțelegerea diferită a conceptului „centru de greutate” de către autorii care s-au dedicat studierii lui. Deosebiri se pot datora atât modului lor diferit de formare, ca militari, dar și experienței dobândite în diferite teatre de operații. De asemenea, categoria de forțe armate căreia autorul aparține îi influențează concepția și modul de abordare a statutului și rolului centrelor de greutate pe timpul conflictelor armate.

Totodată, definirea centrelor de greutate se face și în funcție de obiectivele urmărite de fiecare participant la conflict. Astfel, în Kuweit, în războiul din Golf (1991), în timp ce pentru kurzi centrul de greutate erau Fedayni, Garda Republicană,

superioară ca forță – putere de foc, mobilitate și protecție – nu juca același rol pentru ei. În realitate, datorită caracteristicilor sale, aceasta se putea socoti ca fiind un centru de greutate, cel puțin la nivel operațional.

Totuși, ar trebui să existe o concepție unitară asupra centrelor de greutate și a importanței determinării lor corecte și oportune pe timpul conflictelor armate. Aceasta pentru că centrul sau centrele de greutate sunt o realitate a câmpului de luptă, cu influențe semnificative atât asupra forțelor combatante, cât și a populației. Planificarea acțiunilor de luptă, indiferent de nivelul de desfășurare, este dependentă de determinarea corectă și operativă a ceea ce poartă numele de centre de greutate.

1.3. Forme și niveluri de existență ale centrelor de greutate

În esență, centrul de greutate apare ca fiind ceva de natură materială și/sau spirituală și având un rol fundamental pentru beligeranți în atingerea scopului general propus a fi îndeplinit prin respectivul conflict armat. În ceea ce privește importanța centrului de greutate pentru atacator aceasta este strâns legată de distrugerea sau nimicirea capacităților de luptă ale inamicului, diminuarea semnificativă a voinței de a rezista și de a continua lupta. Pentru cel atacat, elementele constitutive ale centrului de greutate au o dublă calitate. Pe de o parte, reprezintă ansamblul de bunuri materiale (resurse umane, mijloace de luptă, depozite de materiale, de producție etc.) prin care se opune, cu succes, agresorului. Pe de altă parte, centrul de greutate constituie o valoare cu o puternică încărcătură afectivă, atât pentru combatanți, cât și pentru populația civilă. Păstrarea ei intactă întărește voința de luptă și moralul militarilor, precum și ale populației civile, amplifică consensul național și coeziunea socială. Câteva exemple din conflicte armate recente vor fi argumente convingătoare în ceea ce

¹⁸ Carl von CLAUSEWITZ, op. cit., p. 485.

privește rolul centrelor de greutate în asigurarea succesului în luptă și a victoriei finale. De exemplu, coaliția militară internațională antiteroristă a cucerit teritoriul Irakului, în martie 2003, dar acest fapt nu a adus cu sine și victoria asupra forțelor luptătoare și pacea unanim acceptată de toți cei implicați în conflict. Prin urmare, este posibilă învingerea unui inamic, ocuparea teritoriului său național, dar aceasta nu echivalează cu distrugerea voinței tuturor forțelor combatante, și de ce nu, și a unui segment important al populației autohtone de a le susține sub toate aspectele –cu resurse umane, materiale și financiare, precum și moral – în lupta lor împotriva ocupanților. Un exemplu similar îl poate constitui lupta unor organizații palestinene cu forțele armate israeliene, deși ambele tabere cred că dreptatea le aparține. În cele două cazuri, este vorba de voința populară, de rolul acesteia în ducerea luptelor pentru atingerea unor obiective strategice fundamentale pentru însăși existența celor implicați în conflictul armat.

Efectul războiului din Golful Persic (1991) a fost o răsunătoare victorie ce a înlăptuit obiectivele coaliției, eliberând Kuweitul, prin învingerea centrului de greutate operațional irakian - Garda Republicană. Totuși, un centru moral strategic, Saddam Hussein, a rămas de neclintit.¹⁹ În continuare, autorul amintit spune că aceste centre de greutate morale ar trebui să fie neutralizate simultan cu înfrângerea centrelor de greutate operaționale, respectiv Garda Republicană și Fedaynii.

În acest context, dacă privim efectele campaniei militare internaționale antiteroriste din Irak, din 2003, se pare că teoria centrelor de greutate fizice și morale se susține. Astfel, deși teritoriul Irakului a fost ocupat, forțele sale armate parțial au fost învinse, iar cealaltă parte a „dispărut”, capitala țării a fost cucerită, președintele statului, Saddam Hussein, a fost capturat de forțele americane, iar autoritățile irakiene, instalate cu

sprrijinul coaliției, încearcă să restabilească ordinea publică internă; totuși, de o victorie deplină și de o pace pe măsură nu se poate vorbi. În acest caz, se poate presupune că deși *centrele de greutate fizică* –de la toate nivelurile au fost neutralizate sau nimicite-*cele de natură morală* se pare că nu sunt în totalitate neutralizate sau distruse. Dovada o reprezintă atacurile forțelor insurgente irakiene, și nu numai, împotriva atât a militarilor coaliției, cât și a autorităților centrale și locale (instalate cu sprrijinul coaliției). Deci, s-ar putea afirma că centrul de greutate moral strategic al Irak-ului nu a fost neutralizat, atât timp cât există forțe care, folosind lupta de gherilă și beneficiind de sprrijinul unui segment important al populației, atacă comandamentele și militarii coaliției, precum și sediile și reprezentanții autorităților centrale și locale irakiene. De asemenea, afirmația anterioară a autorului citat că președintele irakian a reprezentat un centru de greutate moral în războiul din Golf, din 1991, nu se mai confirmă în campania militară dusă de coaliția internațională împotriva regimului dictatorial al lui Saddam Hussein. Deși, dictatorul irakian a fost capturat de forțele militare ale coaliției lupta insurgenților nu a încetat. Aceasta poate însemna fie că președintele irakian nu a fost un centru de greutate moral, fie rolul său a fost automat preluat de altcineva, după capturarea sa și aceasta potrivit unei strategii de luptă bine definite și atent instrumentate.

După natura sa, centrul de greutate poate fi *material* și *spiritual*. Din *prima categorie* fac parte: resursele umane și materiale; producția de bunuri și servicii destinate apărării și subzistenței efectivelor armatei și a populației; centrele de conducere politică și militară; infrastructura de comunicație etc. Prin centru de *greutate spiritual* se înțeleg, în general, acele valori, tradiții, obiceiuri, trăsături psihologice specifice unei națiuni care dau puterea de a rezista, voința de a continua lupta și mențin unitatea și coeziunea armatei și a populației civile în fața atacurilor adversarului. Dar, în particular, în calitate de

¹⁹ Joseph L. STRANGE and Richard IRON, op. cit., p .26.

centru de greutate moral poate fi poporul. Acesta din urmă se poate descompune în următoarele categorii: *liderii*, adică acele personalități care, prin calitățile lor, pot mobiliza poporul la rezistență împotriva agresorului (vezi cazul lui W. Churchill, în perioada 1940-1941); *elitele conducătoare*. Acestea sunt grupuri închise a căror putere reală rezidă în membrii lor, care au libertatea de a decide cine va fi conducătorul statului și care, în plus, au drept de control asupra politicii și a militarilor (de exemplu, Biroul Politic al sovietelor în 1970 și clericii în revoluția iraniană, în 1979); *segmente ale populației* care nu renunță la lupta împotriva adversarului nici după ce armata țării a fost învinsă și s-au constituit noi structuri ale puterii centrale și locale în stat. Aceste segmente ale populației sunt reprezentate de grupuri care au credințe comune ce le impun să se angajeze în conflict (exemple - palestinienii care luptă cu israelienii în disputa lor asupra teritoriilor ocupate, insurgenții irakieni care luptă împotriva trupelor coaliției internaționale din țara lor și a autorităților centrale și locale instalate cu sprijinul coaliției).

Centrele de greutate morale au două elemente centrale comune: *voința de a lupta și abilitatea de a asigura resursele necesare*. În acest sens, exemplele date la „segmente ale populației care nu renunță la luptă” pot fi socotite argumente edificatoare.

Din cele prezentate asupra centrelor de greutate fizice și spirituale rezultă că: *este foarte dificil de determinat cine sau ce constituie un centru de greutate fizic sau spiritual*. Pot fi situații în care se asistă la existența unui „obiectiv” strategic care este simultan centru de greutate fizic și moral; *uneori, centrul de greutate spiritual pare determinant în raport cu cel fizic (material)*. De exemplu, palestinienii au făcut din idealul lor pentru constituirea unei patrii, care să aibă un teritoriu bine marcat și celelalte atribute ale autorității statale, un obiectiv strategic care se poate considera un centru de greutate spiritual;

pe timpul unui conflict armat, *obiectivele cu statut de centru de greutate la niveluri diferite* - strategic, operativ și tactic - *devin interschimbabile*. De pildă, în Irak, în prezent, pentru insurgenți idealul lor de a vedea forțele componente ale coaliției militare plecate din țară și autoritățile instalate cu sprijinul celor dintâi înlocuite cu reprezentanții lor se constituie într-un centru de greutate spiritual deosebit de puternic; un *centru de greutate* trebuie, pe lângă importanța politico-militară, politico-economică sau socială, *să posede și o valoare de simbol* pentru întreaga populație sau pentru cea mai mare parte a acesteia. De pildă, drapelul de luptă al unei unități militare, pe lângă costul său ca obiect de inventar, are o valoare de simbol uriașă. Pierderea sa echivalează cu desființarea respectivei structuri militare. Nu se întâmplă același lucru dacă în luptă pierde majoritatea militarilor din efectiv. În acest caz, unitatea își completează efectivele și continuă să existe, ca entitate; *un centru de greutate trebuie să se caracterizeze și prin semnificația afectivă deosebită* pe care o are pentru popor, adică, simultan pentru lideri, elite și populația țării. În urma conflictului armat, este posibil ca teritoriul adversarului să fie ocupat în întregime, regimul aflat la putere să fie schimbat cu un altul, armata să fie desființată și să se „construiască” din nou pe alte baze și principii și totuși să nu se poată vorbi de *neutralizarea sau distrugerea tuturor centrelor de greutate ale adversarului*. În acest sens, un exemplu îl poate reprezenta Irakul, unde o parte a populației nu a încetat să lupte, prin forme diverse, împotriva forțelor coaliției și a autorităților instalate de acestea, și să spera că vor avea succes în ceea ce întreprind. Acest ideal al insurgenților, care, evident, sunt susținuți material și moral de segmente importante ale populației irakiene, se poate socoti un *centru de greutate strategic de natură spirituală*.

Dacă se consideră că forțele armate inamice constituie un centru de greutate, atunci nimicirea lor fizică și morală

trebuie făcută concomitent. În acest sens, Clausewitz sublinia următoarele: „Dacă vorbim de nimicirea forței armate inamice, trebuie să atragem atenția asupra faptului că nimic nu ne obligă să limităm această noțiune numai la elementul fizic al forțelor armate, ci, dimpotrivă, elementul moral trebuie, de asemenea, cuprins aici, deoarece ambele se întrepătrund până în cele mai mici părți componente și, de aceea, nici nu pot fi despărțite unul de celălalt”²⁰. Nimic nu ne oprește să extindem această remarcă a strategului prusac la toate centrele de greutate posibile într-un conflict armat.

*După nivelul importanței sale, centrul de greutate poate fi: strategic; operativ și tactic. Centrul de greutate strategic desemnează acele elemente ale conducerii naționale care stabilesc și elaborează concepția de luptă, organizează apărarea și securitatea națională, cu tot ceea ce presupun acestea. Unii autori consideră capitala unui stat un astfel de centru de greutate. Practica a dovedit însă că nu întotdeauna căderea capitalei în posesia inamicului echivalează cu învingerea sa. De exemplu, în timpul campaniei militare din Irak, din anul 2003, dusă de coaliția internațională antiteroristă, capitala țării, Bagdadul, a fost ocupată. Totuși, acțiunile militare ale unor forțe rebele irakiene îndreptate împotriva forțelor coaliției sunt omniprezente. Acest fapt poate însemna că nu întotdeauna capitala unui stat este centrul de greutate strategic real al acestuia. De aici, se poate trage concluzia că desființarea unui centru de greutate, fie prin nimicire, fie prin neutralizare, înseamnă afectarea serioasă a ambelor sale componente, fizică și morală. După alți autori, la nivel strategic, ca posibile centre de greutate pot fi considerate următoarele: o resursă economică sau o localitate cheie; o capacitate de transport strategic; porțiuni vitale din teritoriul național.*²¹

²⁰ Claus von CLAUSEWITZ, op. cit. p. 78.

²¹ Col. Vasile TOFAN, col. Gheorghe MATEESCU, lt. col. Mihai BRUMĂ, op. cit., pp. 21-26.

*La nivel operativ, centrul de greutate reunește acele componente ce țin de organizarea și desfășurarea concretă a luptei armate și a tot ceea ce aparține acestei activități. Alți autori menționează la acest nivel, în calitate de centre de greutate, următoarele: masa forței inamicului; liniile de despărțire; centrul vital de comandă și control; baza logistică sau liniile de aprovizionare; coeziunea dintre forțele aliate; echilibrul mental, psihologic al unui comandant-cheie*²².

*La nivel tactic, centrul de greutate se referă la componentele conducerii luptei concrete și asigurării acesteia sub toate aspectele (bază materială, transmisiuni, mijloace de transport, tehnică de luptă, efective). O altă opinie afirmă că la acest nivel pot fi considerate drept centre de greutate și următoarele: un punct de comandă important; un punct cheie din teren.*²³

După persistența în timp, centrul de greutate poate fi: permanent și interschimbabil. Din categoria permanent fac parte: conducerea politico-militară; infrastructura; mijloacele de comunicații; producția de bunuri și servicii pentru luptă și subzistența populației. Centrul de greutate interschimbabil desemnează acele componente materiale ale sale care, pe timpul conflictului armat, trec de la nivel strategic la nivel operativ și invers. Aici ar putea intra unele puncte de comandă, unele puncte obligate de trecere, unele uzine producătoare de bunuri necesare ducerii luptei, unele căi de comunicație.

²² Ibidem, p. 26.

²³ Idem.

Capitolul 2 PARALIZIA STRATEGICĂ ȘI CENTRELE DE GREUTATE

Se pare că există o apropiere semnificativă între concepția privind paralizia strategică și statutul centrelor de greutate în timpul conflictelor militare. Autorii care analizează noțiunea de paralizie strategică pornesc de la un element simplu, dar fundamental, pentru succesul în luptă și anume acel punct sensibil al adversarului care, lovit, duce invariabil la nimicirea acestuia.²⁴ Este vorba de ceea ce, în mod obișnuit, poartă numele de „călcâiul lui Ahile”. Cum fiecare om, grup uman, organizație etc. are așa ceva, este neîndoielnic că și inamicul va avea. Dacă se pleacă de la faptul că distrugerea sau neutralizarea centrelor de greutate ale inamicului conduc la aceleași efecte, ca și lovirea „călcâiului lui Ahile” al adversarului, se poate concluziona că, într-o bună măsură, ele se pot considera ca fiind identice. Pornind de la această ipoteză, în continuare vor fi prezentate diverse variante ale teoriei paraliziei strategice aparținând unor autori străini, așa cum sunt relatate de David S. Fadok, în studiul său.

De la Sun Tzî începând, continuând cu Clausewitz și cu ceilalți teoreticieni militari, toți au accentuat necesitatea învingerii inamicului, cu sau fără distrugerea sa fizică. Ca urmare, se impune ca atacurile asupra forțelor armate ale inamicului, și nu numai, să vizeze capacitatea sa de a putea continua lupta și voința de a face acest lucru. În acest sens, se cer lovite componentele esențiale ale forței sale fizice și morale, adică acele obiective pe care Clausewitz le-a numit centre de greutate. În prezent, această misiune este facilitată de existența unei game variate de mijloace de luptă-de la aviație la

²⁴ David S. FADOK, *La notion de paralysie strategique*, în <http://www.stratisc.org/pub/Fadok/BoydWarden.-3html>

rachete de diverse tipuri - capabile să atingă de la distanță orice obiectiv aflat pe teritoriul adversarului.

2.1. Teoria paraliziei strategice a lui J. F. C. Fuller

Paralizia strategică²⁵ vizează să-l determine pe adversar să renunțe la luptă, ca urmare a lovirii surselor sale de putere și voință și nu a distrugerii sale fizice. De aceea, un strateg, consideră Fuller, nu ar trebui să gândească în termeni de moarte, ci de paralizie. Chiar la nivelul cel mai scăzut al războiului, afirmă acesta, *un om mort este pur și simplu un om mai puțin*, pe când *un om descurajat este un purtător foarte contagios de frică, capabil să răspândească o epidemie de panică*. Aceasta din urmă are efecte distrugătoare asupra voinței de a lupta a efectivelor, afectându-le semnificativ capacitatea de autocontrol și de executare a ordinelor șefilor și comandanților lor și se manifestă prin insubordonare, prin pierderea controlului asupra indivizilor și grupurilor panicate, care părăsesc în dezordine câmpul de luptă și comit acte necugetate. La nivelul războiului, impresia făcută de efectele lovirii primite în mintea comandantului inamic poate anula întreaga putere de luptă a trupelor sale. Iar, la un nivel mai înalt, presiunea psihologică suferită de guvernul unei țări poate fi suficientă pentru a anula toate resursele de care el dispune și de a-l face să renunțe la luptă.

Aviația are o contribuție importantă la paralizia strategică, care poate lovi și distruge comunicațiile și bazele inamice, centrele de producție și punctele de comandă, poate înspăimânta populația și să o determine să renunțe la rezistență și la a mai acorda sprijin moral forțelor armate. În acest sens, un exemplu îl constituie modul în care a debutat campania militară antiteroristă internațională din Irak, în 2003, prin

²⁵ Ibidem, pp. 5-7.

bombardamente masive ale aviației împotriva principalelor localități din această țară.

Despre rolul aviației în luptă vorbește și Fuller, care examinează natura războiului în calitate de știință plecând de la conceptul de *ordine triplă*. El insistă pe ideea că ordinea triplă este o bază atât de universală că ea poate fi considerată ca axiomatică în cunoaștere sub toate formele sale. Pornind de la faptul că omul are un corp, un spirit și un suflet, Fuller apreciază că războiul, ca activitate umană, trebuie să prezinte o alcătuire similară. Astfel, el vorbea de existența a *trei sfere ale războiului*: prima este *sfera fizică*, a doua este *sfera mentală* și ultima *sfera morală*. Respectiv, aceste trei sfere privesc distrugerea forței fizice a inamicului (puterea sa de luptă), dezorganizarea proceselor sale mentale (puterea de reflecție - gândirea) și dezintegrarea voinței morale de a rezista (rezistența psihică la efort, la privațiunile luptei). Luate separat, aceste sfere nu câștigă războiul, dar combinația lor le face să acționeze ca una singură și, prin urmare, au efectul dorit.

Practic, paralizia unui adversar comportă aspecte fizice, mentale și morale. În calitate de strategie, ea impune intenția de a pune inamicul în mod fizic în afara luptei într-o manieră nonletală ca și de a-l dezorienta mintal cu scopul de a-i provoca prăbușirea morală. Prin urmare, se observă că *paralizia strategică* își propune *aceleași efecte* - învingerea inamicului, afectarea semnificativă a voinței sale de a rezista și de a lupta - ca și *lovirea centrelor de greutate ale adversarului* și pe *aceleași dimensiuni* (fizică, psihologică și morală).

În concluzie, paralizia strategică este o opțiune militară cu dimensiuni fizice, mentale și morale. Ea își propune ca obiect, mai degrabă, să-l facă pe inamic neputincios, decât să-l distrugă fizic. Propunând un efort (sau un cost financiar) minim, ea caută beneficiul sau efectul politic maxim. Ea vizează ca, prin acțiunile dirijate împotriva capacității mentale

și fizice a inamicului, să susțină și să controleze efortul său de război, precum și să-i diminueze voința de a rezista.

2.2. Teoria paraliziei strategice a lui John Boyd

John Boyd²⁶ afirma că nici mașinile și nici terenul nu fac războiul. Cei care fac războiul sunt oamenii. De aceea, spunea el, trebuie intrat în creierele oamenilor pentru că acolo se câștigă bătăliile. Practic, el propune și dezvoltă o teorie a conflictului în care abordează toate nivelurile războiului. La nivel operativ, Boyd vorbește de dezorganizarea severă a procesului de elaborare a operațiilor de luptă pe care adversarul le-a utilizat pentru a-și concepe, organiza și executa planul de campanie inițial și următoarele. Dezorganizarea inamicului se obține prin prezentarea continuă și sistematică acestuia a unor evenimente ambigui și amenințătoare, pe de o parte, și de evenimente neamenințătoare vizând să-l înșele, pe de altă parte. De fapt, se propun metode și tehnici, pe care astăzi le întâlnim în ducerea războiului psihologic. Practic, prin astfel de metode, se caută afectarea serioasă a capacității inamicului de a utiliza oportun și eficace informațiile primite din diferite surse. Confuzia astfel creată, în final, va degenera în panică paralizantă, care îi umbrește puternic voința de a rezista.

La nivel strategic, Boyd vorbește de a *penetra adversarul în ființa sa morală - fizică-mentală, pentru a-i distruge fibra sa morală*, a dezorienta imaginile sale mentale, pentru a perturba operațiile și a supraîncărca sistemul său. Spre deosebire de Clausewitz, care *cerea distrugerea centrelor de greutate ale inamicului* care radiază putere și mișcare, el propune crearea „de centre de greutate non cooperante”, care atacă legăturile morale-mentale-fizice ce leagă centrele radiante unele de altele.

²⁶ Ibidem, pp. 7-12.

La nivel operațional, rezultatul final este distrugerea armoniei interne a inamicului, ca și conexiunile sale cu modelul real. Scopul acestei rupturi de legături interne și externe este paralizia și încetarea rezistenței.

Pornind de la premisa că toate comportamentele umane pot fi descrise printr-un ciclu continuu ce include patru sarcini - *observația, orientarea, decizia și acțiunea*, Boyd se referă la ciclul de luare a deciziei și introduce expresia „buclo OODA”, adică *orientare, observare, decizie, acțiune*. Utilizând această structură conceptuală, victoria se decide în manevra relațională a adversarului, prin intermediul buclei OODA. Câștigătorul, susține Boyd, va fi acela care, într-o manieră reiterată, observă, orientează, decide și acționează mai rapid decât adversarul său. Procedând în acest mod, el determină inamicul să se aplece asupra lui însuși și, în final, face reacția sa total neadecvată în raport cu situația reală. Cheia ce permite obținerea unui avantaj la nivelul vitezei și preciziei buclei OODA, și deci de a câștiga în loc de a pierde, o constituie o *orientare eficientă și sigură*.

Pentru a supraviețui și a ne dezvolta într-o lume conflictuală complexă și într-o permanentă evoluție, noi trebuie să ne orientăm eficient și sigur. Altfel spus, trebuie să dezvoltăm rapid și precis imagini mentale sau scheme care să ne ajute să înțelegem și să facem față unui larg evantai de evenimente amenințătoare. Imaginile mentale pe care le construim sunt modelate de experiența noastră personală, de moștenirea genetică și de tradițiile culturale.

Observațiile care găsesc o coerență cu anumite scheme mentale, afirmă Boyd, permit adoptarea unor decizii și efectuarea unor acțiuni. Oportunitatea și precizia acestor decizii și acțiuni sunt direct legate de abilitatea noastră de orientare corectă și reorientare, în mediul perpetuu incert și rapid evolutiv al războiului. Discordanțele între modelul real și imaginile mentale pe care le facem sunt surse de răspunsuri imprecise. Acestea din urmă produc confuzii și dezorientări

care diminuează, totodată, precizia și rapiditatea adoptării deciziei. În absența corecției, dezorientarea va crește în mod regulat talia buclei OODA până când, în final, aceasta devine o capcană mentală.

Reunind comentariile precedente, Boyd avansează ipoteza că succesul într-un conflict se obține pătrunzând în interiorul buclei OODA a adversarului și păstrând această poziție. Șeful militar poate realiza aceste două moduri complementare de acțiune prin: 1) minimizarea fricțiunilor din tabăra proprie, prin inițiativa și armonia răspunsului; 2) maximizarea fricțiunilor la adversarul său, grație folosirii unor răspunsuri diversificate și rapide. Această creștere a fricțiunilor la inamic provoacă o „încetinire” a buclei sale (ciclul decizie-acțiune se încetinește). Împreună, aceste manipulări ale fricțiunii asigură puterea de a opera în continuu în interiorul buclei OODA a inamicului, într-un mod amenințător și imprevizibil. La început, este o sursă de confuzie și de dezordine în tabăra inamicului, iar, în final, devine o sursă de frică și de panică, care se traduce prin paralizarea simultană a capacității de adaptare și a voinței de a rezista.

Conform opiniei lui Boyd, teoria sa a conflictului este puțin ezoterică. El vorbește despre dezmembrarea ființei morale-mentale-fizice a inamicului și despre pătrunderea în spațiul timp-spirit al acestuia, dar nu oferă detalii asupra metodelor și procedurilor apte să înfăptuiască un astfel de demers. Absența detaliului operațional este frustrantă mai ales pentru luptătorul cu spirit practic, a cărui profesie se concentrează asupra traducerii obiectivelor politice, relativ obscure sub forma metodelor și mijloacelor militare concrete.

Prin urmare, se poate afirma că teoria lui Boyd asupra conflictului este interesantă ca mod de abordare a manierei de influențare a comportamentului inamicului, dar destul de limitată sub aspectul implementării ei în activitatea specific militară. În plus, toate apelurile sale la acțiunea concretă asupra

mentalului adversarului par a fi împrumutate din arsenalul războiului psihologic, care, așa cum se știe, în prezent, este de competența unor structuri militare profesionale. De aceea, ca model teoretic al conflictului armat se poate considera un pas din mulțimea celor parcurși de-a lungul timpului, în domeniul analizat.

2.3. Teoria paraliziei strategice a lui Warden

Recunoscut ca inițiatorul campaniei în patru faze ce a ghidat aliații pe durata „Desert Storm”, Warden²⁷ dezvoltă o viziune asupra războiului aerian pentru secolul al XXI-lea care, fără îndoială, afirmă dominația puterilor aerospațiale asupra forțelor terestre. El este partizanul unui război aerian strategic, de natură mai mult politică decât economică. Esența sa ar consta în atacarea conducerii inamicului în scopul de a produce schimbările dorite la acest nivel.

Warden prezintă ca absolut critică necesitatea de a controla cerul și acordă prioritate mai degrabă superiorității aeriene decât interdicției sau sprijinului aerian apropiat. În aceeași măsură, el acordă importanță raidurilor aeriene împotriva centrelor de greutate inamice. La rândul său, asigurarea superiorității aeriene permite atingerea obiectivelor strategice ale războiului, cu o eficacitate maximă și un cost minim. Flexibilitatea, alonja și viteza intrinsecă ce le definesc permit forțelor aeriene să se ridice deasupra forțelor terestre angajate într-o luptă sângeroasă și de a lovi, dincolo de ele, întregul ansamblu de capacități ale inamicului, de o manieră decisivă.

În centrul teoriei lui Warden este conceptul clausewitzian al *centrului de greutate al inamicului*, definit ca fiind *acel punct în care inamicul este cel mai vulnerabil și*

asupra căruia un atac ar avea cea mai mare șansă de a fi hotărâtoare. Identificarea corectă a acestor centre de greutate este etapa inițială critică a planificării și a conduitei operațiilor militare. Totodată, Warden face precizarea că *centrele de greutate sunt simultan forțe și vulnerabilități.* Această dublă natură a centrelor de greutate are consecințe la nivelul planificării campaniei, în particular în termeni de identificare a componentei critice a forțelor – terestre, navale și aeriene. De asemenea, acesta a subliniat importanța componentei aeriene, care trebuie să fie forța-cheie când celelalte (forțele terestre și navale) sunt incapabile să-și îndeplinească sarcinile pe motiv de insuficiență numerică sau incapacitate de atingere a centrului de greutate al inamicului.

Analizând inamicul ca pe un sistem, Warden susține că toate entitățile sale strategice pot fi descompuse în cinci elemente constitutive-*conducerea națională, funcțiile vitale, infrastructura, populația, forțele armate desfășurate.* Elementul crucial al sistemului este conducerea națională, reprezentată de cercul cel mai central. Din centru către exterior și în ordine descrescătoare ca importanță vis-a-vis de funcționarea globală a sistemului, se află cercurile funcțiilor vitale, ale infrastructurii, al populației și al forțelor armate desfășurate.

În interiorul fiecărui cerc există un centru de greutate sau un grup de centre de greutate, reprezentând centrul de greutate de radiație (nucleul) oricărei forțe și a oricărei mișcări. Dacă acest centru de greutate este distrus sau neutralizat, funcționarea eficientă a cercului încetează, antrenând consecințe mai mult sau mai puțin grave asupra ansamblului sistemului. Pentru a identifica mai precis aceste centre-cheie în cadrul fiecărui cerc, Warden propune descompunerea mai fină a fiecăruia dintre ele în cinci sub-cercuri (conducere, funcții vitale etc.) și dacă este necesar, operațiunea continuă, până ce adevăratul centru de greutate se arată.

²⁷ Ibidem, pp. 13-17.

Tema centrală a modelului cu cinci cercuri este că planul strategic cel mai eficace se concentrează mereu asupra conducerii naționale. Chiar dacă această conducere nu este susceptibilă să facă obiectul unui catalog de ținte, strategul aerian trebuie să se concentreze asupra spiritului șefului când este vorba de a selecționa centrele de greutate ale celorlalte cercuri. În interiorul acestor cercuri, se află centrele de greutate a căror lovire antrenează un anumit nivel de paralizie fizică, ce crește din acest fapt în mintea comandantului inamic costul de a continua rezistența. Mesajul implicit este următorul: distrugerea sau neutralizarea centrului sau centrelor de greutate privind conducerea națională va produce paralizie fizică totală sistemului, în timp ce atacurile reușite asupra centrelor de greutate din celelalte cercuri vor genera o paralizie fizică parțială, dar, în același timp, o insuportabilă presiune psihologică asupra conducerii naționale.

Teoria lui Warden a fost validată, în anul 1991, în războiul dus de coaliția internațională împotriva Irakului care invadase Kuweitul, în august 1990.

Războiul din Golf, din 1991, a permis învățarea unor lecții vis-à-vis de teoria paraliziei strategice a lui Warden. Printre acestea, cele mai importante sunt următoarele: 1) importanța atacului strategic și fragilitatea statelor la nivel strategic; 2) consecințele fatale ale pierderii superiorității aeriene strategice și operative; 3) irezistibilul efect al atacurilor paralele (adică, al atacurilor cvasisimultane asupra centrelor de greutate strategice de pe întreaga întindere a teatrului); 4) valoarea surprinderii și a armamentului de precizie în redefinirea surprizei; 5) dominarea puterii aeriene în calitate de forță-cheie, la nivelurile strategic și operativ, a conflictelor armate ce vor avea loc de acum în 25-50 de ani.

Pe baza experienței datorate războiului din Golf (anul 1991), Warden a stabilit o bază teoretică pentru folosirea puterii aeriene în secolul al XXI-lea. În esență, el susține că strategul

aerian trebuie să: *aprecieze obiectivele politice urmărite* prin acțiunile militare (stabilirea scopurilor); *determine cea mai bună strategie militară pentru a forța inamicul să se supună* voinței sale, potrivit obiectivelor politice (metodele de folosit); *folosească metoda analizei sistemelor celor cinci cercuri pentru a identifica aceste centre de greutate* pe care le va supune atacurilor paralele (alegerea mijloacelor).

În termeni de mijloace, Warden acceptă maxima lui Clausewitz potrivit căreia toate războaiele sunt purtate din motive politice. În acest context, obiectivul oricărei acțiuni militare nu mai este distrugerea capacităților forțelor armate inamice, ci, mai curând, manipularea voinței conducerii naționale a inamicului, ca și efectele sale directe și indirecte asupra șefilor conducerii naționale a inamicului. De asemenea, el susține că războiul are loc pentru a convinge responsabili inamici să facă ceea ce se dorește ca ei să facă, adică să recunoască ceva politic. Conducerea națională inamică acceptă să facă concesii politice când este supusă unei amenințări sistematice sau se exercită o presiune insuportabilă asupra centrelor de greutate operative și strategice. Astfel, atacarea industriei sau infrastructurii se face nu atât pentru a afecta direct forțele desfășurate, ci pentru a genera efecte negative asupra șefilor și a responsabililor naționali. În acest sens, se propun trei modalități principale de a constrânge inamicul să acționeze potrivit voinței noastre. Acestea sunt: strategiile militare de cost impuse (coerciție), paralizia (neputința) și distrugerea (nemicirea). Toate aceste strategii reprezintă un continuum în aplicarea forței. Punctul ales pe continuul strategic ar trebui să corespundă nivelului obiectivelor dorite.

În final, se poate spune că teoria paraliziei strategice a lui Warden este caracterizată de un aspect reductor inerent apropierei sale de tipul analizei de sistem. Această teorie încearcă să simplifice fenomenele complexe ale dinamicii socioculturale (compunere, funcționare și interacțiuni ale

diferitelor entități strategice) reducându-le la componentele sau la funcțiile lor de bază. Prin aceasta, teoria pierde ceva din puterea sa explicativă și a aplicabilității sale practice.

Totuși, modelul standard al celor cinci cercuri este simplu de luat ca un punct de plecare pentru o analiză de ordin superior, ca un ghid teoretic ce orientează strategul în misiunea critică de identificare a centrelor de greutate ale inamicului.

Capitolul 3

POSSIBILITĂȚI DE IDENTIFICARE A CENTRELOR DE GREUTATE PE TIMPUL CONFLICTULUI ARMAT

3.1. Necesitatea identificării centrelor de greutate

Centrele de greutate joacă un rol deosebit de puternic în timpul unui conflict armat. Ele desemnează forța și, totodată, slăbiciunea inamicului. Poate mai corect ar fi ca centrul de greutate să fie definit nu prin „punctele tari” ale inamicului, ci prin ceea ce acesta are *cel mai vulnerabil* și care, odată *distrus sau neutralizat*, conduce automat la încetarea rezistenței și la dispariția voinței de a se opune atacurilor adversarului și de a continua lupta. De asemenea, definirea unui centru de greutate ar trebui obligatoriu să includă simultan atât caracteristici fizice, cât și spirituale. Numai îmbinarea coerentă și armonioasă a acestor trăsături definitorii face ca un obiectiv să fie, pe drept cuvânt, socotit centru de greutate.

Clausewitz, referindu-se la rolul centrelor de greutate într-un conflict armat, aprecia că: „Prima problemă la alcătuirea unui plan de război va fi să se stabilească centrele de greutate ale forței inamice și să se reducă pe cât posibil la unul. A doua, va fi să se concentreze forțele ce urmează să fie folosite împotriva acestui centru de greutate, în vederea unei acțiuni principale.”²⁸ Din acest text reiese că centrele de greutate se cer determinate, în primul rând, pentru a se face o planificare adecvată a tuturor acțiunilor de luptă la cele trei niveluri - strategic, operativ și tactic. Apoi, definirea lor riguroasă se impune pentru a putea stabili calea de reducere a numărului lor până la unul. În fine, stabilirea centrului de greutate al

²⁸ Carl von CLAUSEWITZ, op. cit., p. 626.

inamicului servește la repartitia forțelor care vor fi angajate împotriva sa pe o anumită direcție.

Un alt punct de vedere privind determinarea centrelor de greutate pe timpul conflictelor armate este prezentat în Joint Doctrine for Strategic Attack²⁹. Practic, acest document evidențiază rolul deosebit de important al stabilirii centrelor de greutate ale inamicului pentru planificarea atacurilor strategice împotriva lor. Sursa citată apreciază că trebuie vizată, în mod prioritar, ținta vitală pentru inamic, adică centrul de greutate. Acesta din urmă poate fi ceva foarte important pentru inamic, atât de ordin fizic (teritoriul, forțele armate, resursele, capacitățile de producție), cât și de natură spirituală (ceva ce are valoare afectivă și de simbol pentru inamic; ceva similar sprijinului politic, informațional sau încrederii în cineva - lideri politici și militari, elite și acele segmente ale populației profund devotate cauzei și care nu renunță la luptă).

Importanța determinării corecte și oportune a centrelor de greutate în timpul conflictelor armate, în care sunt angajate forțele terestre, este evidențiată și într-o serie de articole publicate în Revista Forțelor Terestre.³⁰ Potrivit acestui studiu, identificarea și stabilirea centrelor de greutate sunt cerute de: *stabilirea obiectivelor operației* (identificarea centrelor de greutate și a vulnerabilităților majore; organizarea atacului direct asupra centrelor de greutate; protecția propriilor centre de greutate și vulnerabilități majore etc.); *conceperea, organizarea și derularea activităților de principiu ale comandantului și statului major* în planificarea operației (identificarea centrelor de greutate ale inamicului și a celor proprii; identificarea

²⁹ Vezi: **Joint Doctrine for Strategic Attack**, în Joint Publication 3-70, Second Draft, 11 may 2001.

³⁰ Vezi: gl. bg. (r) Vasile TOFAN, col. Gheorghe MATEESCU, lt.col. Mihai BRUMĂ, *Conceptul „centru de greutate - vulnerabilități majore”, instrument de lucru pentru stabilirea obiectivelor și planificarea operației*, în Revista Forțelor Terestre nr. 2,3 și 4 /2003.

capabilităților esențiale inerente fiecărui centru de greutate; identificarea cerințelor de bază care permit realizarea fiecărei cerințe esențiale; identificarea vulnerabilităților majore ale inamicului; întocmirea unei strategii, plan de operație ce exploatează la maximum una sau mai multe vulnerabilități majore ale inamicului); *utilizarea vulnerabilităților majore în stabilirea obiectivelor operației* (analiza completă a caracteristicilor fizice și morale ale centrelor de greutate; identificarea adevăratei naturi a conflictului; exploatarea oportunităților ivite pe timpul pregătirii și desfășurării operației).

O atenție sporită se cere acordată, în prezent, identificării centrelor de greutate din timpul conflictelor armate. Această preocupare se datorează, în principal, trecerii omenirii de la o societate industrială la o societate a cunoașterii, în care rolul primordial revine informației. Intrarea într-o astfel de societate își pune amprenta și pe caracteristicile câmpului de luptă modern, ale forțelor armate implicate în conflict și ale mijloacelor de luptă ultrasofisticate, de ultimă generație din dotarea trupelor. În acest context, se schimbă strategiile de apărare și securitate ale statelor și alianțelor politico-militare, rolul categoriilor de forțe armate (se pare că forțele aeriene căpătă noi dimensiuni și utilizări), se întrebunțează tot mai amplu și mai frecvent tehnica de calcul în pregătirea și ducerea luptelor.

Dacă, în trecut, paralizia strategică viza cu precădere obiective economice și politico-militare, mai ales sub aspect fizic, acum, se tinde spre lovirea, în mod prioritar, a sistemelor de comandament și de prelucrare a informațiilor inamicului.³¹ Studiul citat menționează contribuția lui John Boyd și John Warden, doi dintre teoreticienii contemporani care au cercetat rolul paraliziei strategice în războiul comenzii operațiilor.

³¹ Cf: David S. FADOK, *Boyd, Warden et l'évolution de la théorie de la puissance aeriene*, în http://www.stratisc.org/pub/Fadok-BoydWarden_6.html, pp. 25-27

J. Boyd se concentrează asupra dezorientării spiritului de comandament inamic provocată de dezorganizarea proceselor prin care se execută controlul și conducerea. El reprezintă acest proces prin bucla OODA. În acest context, victoria se obține asigurând un avantaj temporal asupra inamicului vis-à-vis de durata de realizare a unui ciclu al buclei OODA. Practic, în final, se provoacă paralizia psihologică a mecanismului de luare a deciziei și de acțiune ale inamicului, prin intervenția asupra informației. De fapt, cel care are cel mai bun control asupra fluxului de informații poate observa, orienta, decide și acționa în modul cel mai oportun și mai apropiat și, prin aceasta, manevra în interiorul buclei OODA a adversarului. Acest tip de control dă oportunitatea de a paraliza și/sau de a exploata mijloacele de informații ale inamicului protejându-și-le pe ale sale.

În același fel, J. Warden pledează pentru realizarea paraliziei strategice prin intermediul unui război al comenzii operațiilor bazat pe atacul comandamentului. Totuși, în timp ce teoria lui Boyd este centrată pe procese, cea a lui Warden se concentrează asupra formelor pe care le iau exercițiul de comandament și controlul. Ținta în modelul său cu 5 cercuri este *puterea* - descrisă prin eufemismul cu creierul și informațiile provenind de la simțuri. Dacă un „glonț în cap” nu este avut în vedere din rațiuni politice și practice, un atac indirect (distrugere, perturbare și/sau exploatarea canalelor de informații și de control a creierului) poate fi la fel de eficace. În același timp, Warden recunoaște importanța gestionării informațiilor în eficacitatea funcționării sistemului inamic.

Cei doi teoreticieni menționați au contribuit la transformarea teoriei paraliziei strategice în aspectele sale relative la puterea aeriană strategică convențională. Ei au deplasat centrul de interes, de la industria ce susținea războiul spre comandamentul ce conduce războiul, de la războiul economiei spre războiul controlului. Totuși, Boyd și Warden nu

reprezintă decât o etapă în studiul rolului centrelor de greutate pe timpul conflictelor armate.

Mai nou, în literatura de specialitate se vorbește tot mai insistent despre paralizia prin războiul controlului și atacului informațiilor.³² Acest segment din studiul menționat (*Le futur: Paralysie par la guerre du controle et attaque d'information*) pornește de la „lecțiile învățate” în urma războiului din Golf, din 1991. Astfel, se apreciază că una dintre cele mai importante lecții învățate din folosirea strategică a puterii aeriene pe durata războiului din Golful Persic în 1991 a fost eficacitatea dominării informaționale. Distrugând „ochii, urechile și gura” Irakului, și utilizându-se platformele de primire a datelor - de suprafață sau spațiale - forțele coaliției au stabilit rapid o formă de „superioritate informațională” care a fost la fel de decisivă ca stăpânirea tradițională a spațiului aerian. Dependența crescândă de materiale de război în ceea ce privește o prelucrare eficace a informației va continua să creeze posibilități de împiedicare, dezorganizare, manipulare a recepției, analiză și difuzare a informațiilor câmpului de luptă.

Nu este eronat să se sugereze că războaiele viitoare ar putea semăna cu operațiunea „Furtună în deșert”, cel puțin într-un domeniu important: căutarea dominării informaționale, la nivelurile strategic și operativ, prin controlul informațiilor despre mediul de luptă. În acest context, se vorbește despre dominația informațională, prin intermediul unui termen nou și anume „cyberwar”. Cuvântul „cyberwar” se referă la pregătirea conducerii strategice și a conducerii operațiilor militare potrivit principiilor legate de informații. În esență, aceasta înseamnă dezorganizarea sau distrugerea sistemelor de informații și de comunicații pe care se bazează adversarul, acțiune ce are în vedere și cunoașterea posibilităților inamicului sub aspect

³² cf: David S. FADOK, *Le futur: Paralysie par la guerre du controle et attaque d'information*, în http://www.stratisc.org/pub/Fadok-BoydWarden_6.html, pp. 28-34.

informațional. Pe temeiul cunoașterii informaționale a adversarului se asigură protecția propriilor sisteme informaționale și de comunicații, pe de o parte, și se înclină echilibrul informațional în favoarea forțelor noastre, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, este vorba de a provoca paralizia strategică atacând (fizic și/sau electronic) centrele de greutate critice ce procesează informația, mergând până la afectarea conexiunilor și a nodurilor lor principale de conexiune.

Progresele viitoare în tehnologie ale C4I (Command, Control, Communications, Computers and Intelligence) și integrarea lor în platforma de tragere promit o creștere radicală a ritmului războiului secolului al XXI-lea.³³ În viitor, controlul informației va asigura succesul în lupta armată. Stăpânirea informației va fi, deci, cheia victoriei militare, deoarece aceasta va permite, totodată, menținerea orientării proprii în parametrii corecți și de a dezorienta inamicul.

Revoluția informațională va avea un impact puternic asupra determinării centrelor de greutate pe timpul conflictelor militare, prin cele două dimensiuni ale sale - *tehnologică* și *organizațională*. Practic, aceasta (revoluția informațională) traduce progresul informației numerice, a tehnologiilor comunicării și a inovațiilor ce decurg pentru teoria managementului și a organizării. În acest context, se va asista la numeroase schimbări în ceea ce privește culegerea, arhivarea, procesarea, comunicarea și prezentarea informației, ca și a manierei de a structura organizațiile (inclusiv cea militară) pentru a beneficia de toate avantajele exploziei informaționale.

În ceea ce privește transformarea forțelor armate, acestea, în viitor, vor avea *capacități nonlineare, o structură*

³³ Vezi: Gl. dr. Mircea MUREȘAN, gl.bg.(r) dr. Gheorghe VĂDUVA, **Războiul viitorului și viitorul războiului**, București, Editura UNAP, 2004, pp. 385-390.

organică și o ancorare societală.³⁴ Toate schimbările pe care armatele le vor cunoaște sunt determinate, în principal, de adaptarea flexibilă a acestei instituții a statului de drept la provocările societății informaționale.

3.2. Criterii de identificare a centrelor de greutate în timpul conflictelor armate

Determinarea și identificarea centrelor de greutate în timpul conflictelor armate sunt operațiuni delicate, complexe și de o mare responsabilitate. De aceea, cei care își propun un asemenea scop trebuie să cunoască principalele teorii despre centrele de greutate, modul lor de definire, sensul și semnificația atribuite lor (centrelor de greutate), criteriile de distingere, potrivit importanței și naturii acestora.

În scopul identificării oportune și corecte a centrelor de greutate se pot defini și utiliza o serie de criterii adecvate. Printre acestea se pot afla și următoarele: *criteriul politic, criteriul militar, criteriul economic, criteriul social, criteriul psihologic, criteriul psihosocial, criteriul religios și criteriul cultural*.

Criteriul politic definește caracteristicile de natură politică ale unui obiectiv care ar putea să fie identificat drept centru de greutate. Acesta poate fi o localitate sau sediul în care se află conducerea politică națională a statului respectiv. Altfel spus, locația în care se află toate sau majoritatea instituțiilor statului care au competențe în domeniul conducerii politice a națiunii. Practic, municipiile și/sau orașele care au statut de capitală a statului îndeplinesc asemenea condiții.

Criteriul militar evidențiază principalele atribute în plan militar, la nivel strategic, ale unei locații în care se află

³⁴ Vezi: Lt. col. EMG Ludovic MONNERAT, *Vers des armées non lineaires, organiques et societales* (27.06.2004), în <http://www.checkpoint-online.ch/Checkpoint/Suisse/IndexSuisse>.

permanent sau pentru un timp nedeterminat conducerea militară națională și principalele resurse ale luptei.

Criteriul economic descrie locul în care se află resursele economice principale ale unui stat. Aici, se au în vedere atât producția de bunuri pentru armată, cât și pentru populație, depozitele de materii prime strategice și de produse finite cu destinație pentru apărare și securitate, infrastructura și comunicațiile de importanță națională, centrele de calcul de interes republican etc.

Criteriul social definește acele aspecte esențiale ale normativității și structurării populației unui stat, trăsături ce joacă un rol important în organizarea și funcționarea societății. Practic, aici se au în vedere: stratificările sociale pe clase și alte categorii ale populației pornind de la criterii de avere sau apartenența la o castă; sistemul de norme și valori instituționalizate și informale; cerințele și exigențele conduitei colective impuse de societate într-o situație sau alta în care se află națiunea. Cunoașterea acestor caracteristici sociale se poate folosi, pe timpul conflictului armat, prin atragerea de partea noastră a acelor categorii ale populației statului inamic, care, prin atitudinile și comportamentele individuale și colective, se manifestă ca ostile regimului aflat la putere.

Criteriul psihologic descrie principalele caracteristici psihologice ale națiunii „inamice”, care oferă o imagine edificatoare asupra psihologiei naționale. Anumite însușiri psihice, cum ar fi voința, sentimentele și atitudinile patriotice, curajul și abnegația, devotamentul și perseverența, dacă sunt sau nu dominante în populația statului inamic, contează semnificativ în identificarea și desemnarea centrelor de greutate spirituale.

Criteriul psihosocial oferă date despre consensul național, coeziunea socială, solidaritatea națională, obiceiuri, mentalități, convingeri și comportamente colective specifice națiunii inamice. Informarea oportună și exactă asupra caracteristicilor psihosociale definitive ale adversarului oferă posibilitatea

identificării corecte a centrelor de greutate spirituale ale acestuia și pe această bază organizarea acțiunilor de neutralizare sau de distrugere a lor. În acest cadru, acțiunea urmărește diminuarea încrederii în conducerea politico-militară și în victorie, scăderea moralului combatanților și al populației adversarului, precum și a voinței de a rezista și continua lupta, prin toate metodele și mijloacele posibile împotriva inamicului. Se face acest lucru printr-o acțiune convergentă și sistematică, a unor specialiști în războiul psihologic, asupra grupurilor umane din societate - lideri, elite conducătoare, intelectuale, colectivități unite prin tradiții, religie, obiceiuri și mentalități.

Criteriul religios descrie caracteristicile comportamentului religios al populației adversarului, principalele religii (culte, secte) dominante în societate, rolul lor în stat. În unele țări ale lumii religia are un statut înalt și joacă un rol important în viața societății, în respectarea cutumelor, tradițiilor, ceea ce oferă o imagine asupra unui posibil centru de greutate spiritual. În același timp, existența mai multor religii în stat, uneori opuse, se poate folosi în afectarea unității naționale, coeziunii și solidarității sociale, precum și a moralului combatanților și al populației inamicului. Dacă luăm ca exemplu situația actuală din Irak, putem constata că un segment important al populației, adeptă a unei anumite religii, susține eforturile autorităților instalate de către coaliția internațională antiteroristă și ale coaliției de reconstrucție a țării, în timp ce practicantii altei religii se opun, chiar cu arma în mână, procesului de democratizare și refacere a societății irakiene pe baze noi. Prin urmare, cunoașterea exactă a situației religiei în stat și a comportamentului religios dominant în sânul populației adversarului permite identificarea centrelor de greutate spirituală existente la nivel strategic, operativ și tactic și evident „lovirea” lor cu mijloacele adecvate.

Criteriul cultural pune în evidență ceea ce este specific în acest domeniu în sânul populației țării inamice. În alți termeni, acest criteriu desemnează un ansamblu de moduri de a

gândi, de a simți și de a acționa, mai mult sau mai puțin formalizate care, fiind însușite și împărtășite de o mare parte a populației, servesc simultan subiectiv și simbolic la constituirea unor grupuri umane distincte, care își vor asuma roluri diferite în societate. Unele dintre aceste grupuri joacă un rol semnificativ în constituirea unor centre de greutate spirituală într-o țară sau alta.

Primele trei criterii sunt definatorii pentru identificarea centrelor de greutate fizice, materiale. Acestea din urmă sunt mai evidente, pentru că îmbracă forme concrete, ușor de sesizat și determinat. Următoarele criterii fac referire la centrele de greutate spirituale, morale. Acestea sunt mai dificil de identificat. De aceea, se cer însușite toate caracteristicile definatorii care indică prezența unui centru de greutate moral al adversarului.

În concluzie, se impune a fi făcută precizarea că, în realitate, un centru de greutate autentic, real, nu imaginar, închipuit, trebuie să fie caracterizat atât de trăsături fizice, materiale, cât și spirituale, morale. Cel puțin, la nivelurile strategic și operativ, atenția noastră pe timpul conflictelor armate trebuie să se îndrepte către astfel de centre de greutate ale inamicului. Desigur, nu trebuie omisă protejarea propriilor centre de greutate pentru a nu fi „lovite” de inamic, prin mijloace adecvate, de la armament de toate tipurile până la instrumente proprii războiului psihologic.

În determinarea centrelor de greutate se poate folosi un algoritm de tipul următor: cunoașterea și însușirea orientării politice și militare; aplicarea strategiei militare generale, care să susțină și să ducă la îndeplinirea obiectivelor militare; identificarea centrelor de greutate și vulnerabilităților inamicului, pe baza scopurilor strategice și operative ale conflictului armat și prin cunoașterea caracteristicilor definatorii a obiectivelor ce pot avea statutul de centre de greutate; stabilirea centrelor de greutate ale inamicului ce sunt

vulnerabile atât la atacurile directe, cât și la cele indirecte; analiza misiunii în care soluția de atac a centrului de greutate este realizabilă cu forțele și mijloacele aflate la dispoziție; lovirea propriu-zisă a centrelor de greutate ale inamicului; evaluarea și analiza impactului lovirii centrelor de greutate asupra strategiei inamicului.

În descoperirea centrelor de greutate sunt folosite informațiile directe provenite de la sateliții militari, forțele aeriene, de la agenții secrete din teritoriul inamic și de la membrii trupelor speciale aflați în misiune în teatru. În plus, se pot folosi informațiile indirecte ce se obțin prin documentare asupra culturii, psihologiei, tradițiilor, obiceiurilor, mentalităților și religiei inamicului, atunci când se urmărește identificarea centrelor de greutate spirituale, morale.

CONCLUZII

Teoria privind centrele de greutate, așa cum a fost emisă de către Clausewitz și dezvoltată de alți strategii și analiști militari, nu și-a pierdut actualitatea. Practic, ea recomandă ca într-un conflict armat să se țină seama de ceea ce dă forța, tăria de a rezista și voința de a lupta atât trupelor și populației proprii, cât și celor ale adversarului.

Neutralizarea sau distrugerea acelor obiective strategice ale adversarului care l-ar face pe acesta să renunțe la luptă și la rezistență vor rămâne ca modalități de asigurare a succesului în luptă și a victoriei finale, indiferent de direcția și sensul de evoluție a forțelor armate, a tehnicii de luptă și a armamentelor, precum și a nivelului implementării tehnologiilor informaționale și a comunicațiilor în practica conflictelor militare.

Centrele de greutate, ca realități cu valoare strategică politică, militară, socială, psihosocială și morală, vor continua să constituie și în viitor ținte predilecte ale loviturilor date din toate mediile de luptă și cu toate mijloacele de lovire posibile. Dar, valoarea de simbol și afectivă a centrelor de greutate va spori foarte mult, având în vedere posibilele tendințe de evoluție a armatei și de implicare activă, voluntară sau forțată, a populației civile în derularea conflictelor armate.

De fapt, încă de acum, nu mai există o delimitare clară între beligeranți, care tind să fie nu doar actorii statali arhicunoscuți, ci și grupuri de indivizi și organizații transnaționale care se implică consistent, sistematic și activ în conflictul armat. Luptele purtate de coaliția antiteroristă internațională în Irak au probat sensul și semnificația pe care o au în prezent centrele de greutate într-un conflict armat, pe de o parte. Totodată, în conflict au intervenit și forțe insurgente irakiene, și nu numai, făcând dovada utilității determinării corecte a centrelor de greutate de către conducerea coaliției, îndeosebi a ce-

lor care, pe lângă valoarea politico-militară și economică, au o puternică semnificație morală pentru populația din Irak. Doar neutralizarea sau distrugerea centrelor de greutate strategice reale, adică cele care sunt recunoscute ca atare de către inamic, poate duce la stingerea conflictului armat, printr-o pace unanim acceptată de cei implicați, atât forțe combatante, cât și populație.

Identificarea și determinarea centrelor de greutate strategice, operative și tactice rămâne un obiectiv prioritar și în timpul viitoarelor conflicte armate, chiar dacă armatele și câmpul de luptă se vor transforma radical, așa cum se afirma în studiul despre o *armată nonlineară*.

Desigur, odată cu schimbările structurale, doctrinare, umane și tehnice pe care le va suporta armata în viitor, implementarea tehnologiilor informaționale și de comunicații în ducerea luptei și implicarea civililor și a unor organizații nonguvernamentale în conflictele armate, concomitent cu modificarea condițiilor de derulare a acestor conflicte, va conduce la necesitatea redefinirii centrelor de greutate, la toate nivelurile. Este posibil ca în aceste condiții să sporească rolul valorii de simbol și a semnificației afective a unui obiectiv cu caracteristici de centru de greutate. În acest context, redefinirea centrelor de greutate devine un imperativ major pentru teoreticienii și strategii conflictelor armate.

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE

Redactor: Corina VLADU
Tehnoredactor: Mărioara PETRE BĂJENARIU

Bun de tipar: 14.02.2005
Hârtie: A3 Format: A5
Coli de tipar: 2,875 Coli editură: 1,4375

Lucrarea conține 46 de pagini
Tipografia Universității Naționale de Apărare

CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

Șoseaua Pandurilor, nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: (021) 410.52.20
Fax: (021) 410.03.64

B.272/05/212

C 214/2005